

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob **sobotah, četrtekih**
in **sobotah**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Občno izdanje stane:
za en mesec . . . f. 1.—, izven Avstrije f. 1,50
za tri mesece . . . f. 3.— „ „ „ 4,50
za pol leta . . . f. 6.— „ „ „ 9.—
za vsa leta . . . f. 12.— „ „ „ 18.—
Naročnine se plačevati naprej na naročbe
brez priložene saročnine se sprava na
ozira.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.
izven Trsta po 4 nč.

Oglasi se računajo po tarifi v petihu; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstilo.
Poslana, osmrtnica in javne zahvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
alica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se ne
spravljajo. Rokopisi se ne vračajo.

Nepošteno, reklamacije in oglašje spre-
jema uredništvo alica Melino pie-
colo hšt. 3. II. nadst. Naročnine in oglašje
je plačevati loco Trst. Odprto reklama-
cije se prosto postajajo.

Castitim našim gg. naročnikom!

Pričeli smo razposiljati nakaznice vsem onim
gg. naročnikom, kateri niso še doposlali naročnine
za tekoče četrtletje. Iz nakaznice je tudi razvidno,
koliko dolguje vsak naročnik za pretečeno četrtletje.
Prosimo, da se naročnina takoj dopošlje.

Upravništvo „Edinosti“.

Kam vodi to?

Pod tem naslovom je priobčila „Naša Sloga“
nastopni članek:

O zadnjih splošnih volitvah za državni zbor
bilo je tu večih, tu manjih izgrediv samo v Ga-
liciji in v našem Primorju, to je: v Istri, v Trstu
in na Goriškem. O volilnih borbah, ko so strasti
razvnete več ali manj, in ko se boriti za zmago
protivni si stranki, ali celó dve narodnosti, možno
je razumeti kolikor toliko take nemire, dasi jih je
često težko opravičiti, ali da nemiri trajajo tudi
po volitvah, celó tudi mesece po volitvah, to je
res težko razumeti, kamo-li opravičiti navadnimi
razlogi.

Tako nezdravo stanje traja, žal, še danes v
teh naših južnih pokrajinah, sosebno v naši tužni
Istri, kateri smo namenili teh par besed.

V zapadnem delu Istre, sosebno v puljskem
in poreškem okraju ječi še danes po zaporih mno-
žica naših kmetov, kamor so došli bolj po zlobi
naših protivnikov, nego po lastni krivdi. Njih čaka
roka zakona. Ali ta roka mora vsakako uvaževati
to važno okolnost, da so bili oni ljudje zlostavljeni
na vse možne načine in da se jih uprav silili na
nemire od strani protivne stranke grdimi volilnimi
zlorabami.

Ti možje so itak že dovolj kaznovani dolgim
preiskovalnim zaporom; ali ako pripomnimo še k
temu, da so zaprti ravno v tej dobi, ko ima vsakdo
od njih preobilo posla na svojem gospodarstvu, in

da bodo morali ti nesrečniki doprinesiti še denarnih
žrtev radi vojaštva, ki je bilo doposlano v njih
vasi na njihove stroške, potem ni dvomiti, da je
na sodiščih, da blago postopajo žnjimi.

Po naši sodbi je pa mnogo važneje drugo
vprašanje, ono o nemirih in izgrediv v iztočnem
delu Istre, sosebno v političnem okraju voloskem.
V tem okraju so še vedno na dnevnem redu nem-
iri in izgrediv, kakor da se še vedno nahajamo
sredi ljute volilne borbe.

Poznani narodni odpadniki, v službi italijan-
ske gospóde in njihovih zaščitnikov, hoté po vsej
sili, da se vzdrže v narodu razvnete strasti ter
negujejo sedaj brižno tisto prokletó kál nezloge,
v nadi, da si s tem pri svojih gospodarjih pridobe
tem več zaslug in mastnejega plačila.

Po izgledu svojih gospodarjev v Poreču in
Pulju, navalili so najprej na čestilo duhovščino
našo, ne prizanašajoč o tem ni sivi glavi do skraj-
nosti miroljubivega in pravičnega škofa našega.

Ni je tako sramotilne besede, in ga ni ostud-
nega čina, da bi se ga ne izmisliła ta nečista
družba zoper čestite naše duhovnike ter ga po-
slala v svet.

Za duhovniki sta prišla na vrsto velezaslužna
državna poslanca naša, katerima ni vredna ona
nečista družba, da bi jima le prah otrla z obuvala,
in s katerima se ne ponašata samo istrski Slovenec
in Hrvat, ampak tudi vsaki čestiti Sloven, ki more
in ume poštovati njuno požrtvovalno delovanje
za duševni in telesni blagor našega ljudstva.

Mesece in mesece črni in grdi rečena dru-
žba v svojem smradnem listu vse, kar je sveto in
milo vsakemu poštnemu človeku, da, ona se za-
ganja in pljuva brezsravno tudi na one svetinje
naše, za katere je vsaki pravi rodoljub pripravljen
preliti svojo kri in za katere bi se bili vrgli v
boj tudi oni nesrečniki, dokler jim je bilo srce
nepokvarjeno in duša čista.

kolodvorskem zavozu ter srečeval vojake s telečaki
in tolpe ubogih ljudij, išočih k juranjemu vlaku,
cela vrsta bednih ljudij, ki morajo ustajati zgodaj.

V jutranjem somraku je stopal po Parizu, po
mrklem, mrzlem Parizu, v katerega je tu pa tam
svetila svetilnica redarske postaje z rudečo lučjo,
med tem ko so stražniki paroma hodili gori in
doli, postajali na oglih ter se zvedavo ozirali.

Pred jedno redarskih postaj je videl naval
razne sodrge, cunjarjev in kmetiskih žensk. Brž-
kone se tu pred redarskim komisarjem dovrši ka-
kova nočna drama. O! ko bi bil Fran vedel za
to dramo... a ničesar ni slutil... malsmarno je gle-
dal tjakaj iz daljave.

A vsi ti grdi utisi, blede, trudna jutranja
svetloba, plinove svetilnice na bregu Seine, goreče
kakor blede mrtvaške sveče, utrujenost po noči
brez spanja — vse to ga je navdajalo z globoko
žalostjo.

Ko je po dveurni ali triurni hoji prišel v
Asnières, se mu je zdelo, kakor da se je ravno
vzbudil.

Soluce, ki je bilo izšlo v polni krasoti, je
obsevalo reko in ravan. Most, hiše, nasip, vse je
ovevala tista jutranja jasnost, ki dela novi dan,
dvignivši se iz nočne teme, nekako sijajen, veselo
smehljajoč. Od daleč je videl Fran hišo svojega
brata; tudi tu je bilo že vse po koncu; zatvori so
bili odprti in cvetice v oknih. Vendar je nekaj
časa blodil okolu ter se ni upal ustopiti.

Za vsa ta nemoralna sredstva, za vse te
gnusne čine je vedela politična oblast, ker so se
dogajale v njenem okraju ali pod njenim nadzor-
stvom. Vendar ista ni storila ničesar, da bi se
temu prišlo v okom, ali da bi se rečenim ljudem
zabranilo dražiti strasti, sejati nemir in razdor v
tem okraju. Oni nesrečniki so slednjič uvideli sami,
da se nikdo, ki ima zdrave možgane, ne da za-
vesti po njih smradni pisariji, pa so se lotili dru-
zega, še pogubnejega sredstva. Jeli so namreč skli-
cevatí ljudstvo na sestanke in popivanja ter je o teh
prilikah jeli podžigati in hujskati proti duhovščini,
proti našim prvakom in proti vsaki ugledni osebi
naši. Sredi posta so prirejali po okraju obhode z
godbo na čelu ter so počastili s serenado celó
političnega glavarja samega, ki je zadovoljno in
mirno z okna doli motril to pisano družbo. Zehva-
liti mora le odločnost občinskega glavarja v Vo-
loskem, da ni došlo do večih izgrediv ob istej
priliki. Razgnana druhal se je razpršila po občini
kastavski, da je šuntala in mamila tudi ostalo
ljudstvo, kakor da zanjo ni ne oblasti ne zakonov.

V jednom delu občine kastavske je že tako
podivljalo ljudstvo, da ne mara več za cerkev, ne
za duhovnika, ne za sv. zakramente. Došlo je celo
tako daleč, da je v neki kapelaniji oba
velikonočna praznika duhovnik pel
sv. mašo ob azistenciji — orožnikov,
ki so stražili zunaj, da ne bi rogovileži in hujskači
izveli svoje grožnje.

Proti občinski oblasti, proti zastopu, sosebno
proti čestitemu glavarju občine kastavske, hujska
ta prodana družba na vse mogoče načine! Po
onem poznanem potovanju prvakov te glasovite
družbe v Pulj in Poreč, začeli so dražiti občinarje
starodavne občine kastavske z razdelitvijo. Lehko-
vernim občinarjem obetajo ti nesrečniki vsa ob-
činska imetja, ako se odločijo od matice, ter sto-
pijo na njih stran in slede njihovemu nauku.

Zdajci ga je nekdo poklical z brega.

„Vi ste tu, gospod Fran, kako zgodaj ste
danes ustali...“

Bil je Sidonijin voznik, vodeči konje na vodo.
„Je-li kaj novega pri vas?“ je vprašal mladi
mož, tresé se od radovednosti.

„Meni ni nič znano, gospod Fran.“

„Je-li moj brat doma?“

„Ne, gospod je že z noč ostal v tvornici.“

„Ali ni nihče zbolel?“

„Ne, gospod Fran; vsaj jaz nisem ničesar
čul o tem.“

Po teh besedah je zapodil konje v vodo, da
je brizgala na vse strani.

Sedaj se je odločil Fran, pozvoniti pri vrtnih
vratih.

Delavci so pripravljali vrtné steze; vsa hiša
je bila po koncu. Ukljub zgodnji uri je slišal glas
Sidonijin, zvonek in čist, kakor žvrgolenje ptic v
ovijajočih se rastlinah poleg hiše.

Govorila je jako živahno.

Fran se je približal silno vzburjen ter poslušal.
„Ne, smetane ni treba... mrzla jed je dovolj,
a stati mora na ledu in ob sedmih mora biti pri-
pravljena. Kaj bi vzela za prvo jed... kaj menite?“

Sidonija se je živahno pomenkovala s svojo
kuharico o velikem obedu, katerega je hotela pri-
rediti drugi dan. Nenadni pojav njenega svaka je
ni motil kar nič.

(Príde še.)

PODLISTEK

97

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoski spisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

Kar mu je prišlo na misel, da ga mori grozna
žeja. Kolodvorska gostilna je še odprta; ustopil
je. Po klopéh so ležali speči nočni natakariji; tla
so bila mokra od poplakovanja steklene posode.
Cela večnost je minola, predno se mu je postreglo
in ko je hotel piti naposled, se je spomnil, da je
o njegovi odsotnosti utegnula priti Sidonija, ki ga
sedaj išče. Planil je po koncu, položil denar na
mizo k polni kupi ter hitel ven, kakor bi bil znorel.
Ne boje je več... to je čutil.

Jednakomerni glas njegovih korakov na hod-
niku kolodvorskem mu je dražil živce... priča je
bil šuječnosti, nesreče njegove.

Kaj se je zgodilo?... Kaj jo je moralo zadr-
ževati? Ali je zbolela, ali se jej je vzbudila vest
že pred dejanjem?... A v tem slučaju bi mu bila
poročila, poslala gospo Dobsonovo. Ali je njegov
brat našel pismo? Sidonija je bila sila nespametna,
lahkomiselna.

Med tem, ko je tako ugibal, je mineval čas.
Polagoma so se dvigali iz teme vrhovi poslopij
mazaških. Kaj naj počne sedaj? Kakor hitro mo-
goče je moral iti v Asnières, vprašati in pozve-
dovati. Rad bi bil že tam

Storivši ta sklep, je naglo odhitel doli po

Vsled tega je prišlo te dni do nemirov, do izgredov v severnem delu občine ter bodo siromašni izgredniki imeli posla tudi s sodiščem.

To so goja dejstva, katerih ne more tajiti nikdo in ki so poznana vsem javnim oblastim. Ogromna večina ljudstva spremlja zgražanjem to delovanje zavedene množice in njenih vodij, ki tako svobodno in nekažnjeno pripravljajo ljudstvo na upor proti vsaki oblasti.

Nikdo pa naj ne misli, da oni, ki se odreka cerkvi in njenim duhovnikom, ki noče ni čuti o sv. izpovedi, ki izpostavlja občinsko glavarstvo zasmehu in roganju, ki propoveduje ali sledi mamljivim ali krivim naukom socijalističkim, ki meče pod nogo svetost družinskega življenja, ki razdvaja moža od zakonite žene, ki zavaja nedolžna dekleta, ki sestavlja in podpisuje krive zapisnike zoper iste c. kr. orožnike — nikdo naj se ne vara, pravimo, da ne bi taki propali stveri danes ali jutri utegogli postati nevarni tudi oni oblasti, ki ni znala ali ni hotela dosedaj ničesar storiti v interesu javnega miru in reda proti izgrednikom in podpihovalcem ljudstva.

DOPISI.

Iz Gorice, 4. maja 1897. (Bojkot za Gorico). (Izv. dop.) Vedenje naših nasprotnikov na Goriškem o letošnjih volitvah zbudilo je Slovence tako, da hočejo resno obracunati z njimi. — V to treba samo pravega sredstva. Goriški Slovenci spoznavamo že davno, da ne moremo doseči pravih narodnih uspehov radi tega, ker je trgovina in obrtnija v nasprotnikovih rokah. S trgovino in obrtnijo vrinili so se tuji mej nas in nas prevladali in le s trgovino in obrtnijo moremo jih zopet mi odriniti in prevladati, da bomo gospodarji v domači hiši.

Trgovci, obrtniki, odvetniki in zdravniki, so jedro mestnih prebivalcev, ki odločujejo v politični borbi, o volitvah. — Kaj naj bomo Slovenci v Gorici in kaj naši otroci, kedar dovršijo „Slogine“ šole, dokler nimamo trgovine in obrtnije? — Hlapci in dekle naših nasprotnikov moramo biti in peti moramo njih pesem!

Zaman so vsi drugi naši napor in žrtve, dokler si ne osvojimo trgovine in obrtnije v Gorici, ker v ti se steka ves denar; denar pa je sveta vladar. Dokler si Kranjci niso osvojili središča s trgovino in obrtnijo, uplivačega na vso deželo, dokler si niso osvojili Ljubljane, niso se mogli otresti nemčurskega jarma. Tako moremo tudi mi le s trgovino in obrtnijo osvoboditi in utrditi svoje središče, solnčno Gorico. Naša je bila Gorica in naša mora biti. Brez nje ne moremo Slovenci doseči v deželi prave veljave. Torej odločno na noge za njeno osvoboditev s poštenimi in dovoljenimi sredstvi! Moči imamo že dovolj za narodno borbo z nasprotnikom; treba je le resne volje in bratske vzajemnosti, pa bo Gorica kmalu naša.

Gorico si moremo osvojiti jako lahko. Saj goriški trgovci, obrtniki, odvetniki in mnogo drugih dobiva potreben zaslužek večinoma od Slovencev. Ako bi Slovenci dajali zaslužka le svojim, potem se morajo nasprotniki kmalu uakniti našim in s tem bi bilo dobljeno vse; kajti s tem dobimo dovolj vollicev za magistratin za trgovinsko zbornico, od kjer pošljemo dva poslanca v deželni zbor; vrh tega pa zmagamo tudi o volitvi državnega poslanca za mesta in trge. — To bi bila velikanska pridobitev, ki je vredna vsake žrtve.

Neki politično marljiv trgovec v Gorici deloval je že pred 9 leti na ustanovitev trgovskega in obrtnega društva, a — ni vzpel radi naših domačih razmer. Pozneje so sprevideli še nekateri drugi potrebo kakega društva v prosepah trgovine in obrtnije. Pred tremi leti se je mnogo govorilo in pisarilo o tem, a tako, da je bilo le na škodo dobri stvari in v spodbujanje nasprotnikom, da so ustanovili svojim jako ugodno posojilnico „Cooperativo“.

Zdaj je skrajni čas, da se rešimo. Vse naše ljudstvo je prepričano, da se Slovenci le s trgovino in obrtnijo otresemo tujega jarma.

Začelo se je zopet delovati za ustanovitev trgovskega in obrtnega društva. A od neke strani postopa se zopet škodljivo, ker se vse preveč govori javno o tem, kar bi moralo ostati tajno. Na tak način pomagamo le nasprotnikom, da uničijo naše trgovce in obrtnike in tudi nas.

Trgovina in obrtnija sta odločilna za gospodarstvo in napredek naroda. Narod brez trgovine in obrtnije ne more vstrajati. Trgovina in obrtnija sta trdnjava narodnega položaja. Ti trdnjavi ima zdaj pri nas v rokah naš nasprotnik. Preden se nam umakne iz njiju, žrtvoval bo gotove toliko, kolikor ne zmorejo naši najbogatejši posamičniki. Treba je torej, da žrtvuje ves narod v tem smislu, da namreč našim trgovcem, obrtnikom in drugim plačuje bodisi tudi toliko dražje, kolikor jim neobhodno treba za obstanek v konkurenci proti nasprotnikom. (Mi nismo tega menenja. To smo povedali že nedavno. Op ured.)

Vrhu tega moramo imeti ozir tudi na to, da nasprotni trgovci in obrtniki imajo povsod svoje zaveznike ter večje ugodnosti, nego naši. Zato treba z našimi bolj potrpeti.

Vsekako potrebujemo društva, ki bo delovalo praktično ter naredi črevelj po nogi, a se ne bojevalo z idejati. — Majhni smo — in le iz malega more izrasti več. To prepričanje mora roditi in voditi naše trgovsko in obrtno društvo, ako hoče kaj doseči.

Slovenci nimamo kapitalistov, niti veččakov za velika podjetja in Gorica tudi ni kraj za društvena podjetja, ker ima premajhen delokrog, torej premalo prometa in vsled preoblega števila laških trgovcev goji skrajno konkurencio. (Gospod, s takim pesimizmom ne pridemo do živega našim nasprotnikom. Kako naj uničimo konkurencio nasprotnika, ako mu pravimo že v naprej, da nismo sposobni za konkurencio? Ali naj vspodbujemo ljudstvo na boj za gospodarsko osamosvojenje s tem, da mu pravimo, da smo nevedneži in siromaki? To smo hoteli pripomniti, ne da bi hoteli sicer nasprotovati Vašemu nazoru o uredbi našega gospodarskega življenja. Op. ured.) Sicer je pa tudi v političnem oziru za nas koristneje, da se trgovina razdeli na majhne in srednje trgovce, ker tako dobimo za volitve več glasov, nego če bi nastale večje trgovine.

Trgovsko in obrtno društvo se mora ustanoviti vsekako. Zato so odgovorni tisti, ki so — na krmilu in so to zadevo spravili v javnost; kajti, ako se društvo niti zdaj ne ustanovi, nastane na naši strani — obup, pri nasprotnikih še večja predrznost in prepričanje, da smo popolnoma nezmožni. Potem — gorje nam!

Društvo pa naj si zastavi to nalogo: da pridobiva našim trgovcem in obrtnikom odjemnikov, da jih, ali iz osebne mrznje, nevoščljivosti ali narodne malomarnosti ne pusti obrekovati, jih spodkopavati in jim podtikati; da skrbi za ustanovitev in pomnožitev potrebnih trgovcev in obrtnikov in jih podpira po mogočnosti; da v dosego svojega namena sklicuje zaupne sbode in posvetovanja v mestu in po deželi itd. Ob enem pa naj društvo tudi nadzoruje, ako bi res kdo hoteli narod za se izkoriščati s trgovino in obrtnijo. Ako se ustanovi društvo, ki bo skrbelo, da se naši trgovci in obrtniki pomnožijo in dobijo dovolj odjemnikov, potem si bodo spretnejši med njimi gotovo sami pomagali do večih, popolnejših zalog.

Le na ta način zmagamo, da bode Gorica zopet naša in da bomo „gospodarji v svoji domačiji“.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 7. maja 1897.

Državni zbor. Pričakovati je bilo, da bode večerajšnja seja zbornice poslancev jako viharna. Saj so bili v razpravi predlogi, da se sedanje ministertvo postavi v obtožno stanje, ker je izdalo jezikovne naredbe za Češko in Moravsko. Pričakovati je bilo, da bodo nemški nacionalci najhuje napadali vlado in da bodo obsipali druge narode zaničevanjem, ali da bodo posezali tako daleč, da bodo sramotili nemške narode na toli ljut način, tega vendar nismo pričakovali. Neki nemško-nacionalni srditež je šel tako daleč v svoji blaznosti, da je Slovence postavil v jedno vrste z Culu-kafri. Lahko je razumeti torej, da se izzvali najhujih protestov od strani nemških poslancev in da je bila seja tako burna, da je že dolgo ni bilo take.

Najprvo so se prečitali dotični predlogi. Prvi je spregovoril ministerski predsednik grof Badeni. Skliceval se je na dejstvo, da so tudi prejšnje vlade izdavale jezikovne naredbe — med istimi tudi Nemci Hrbst, Giskra, Stremayer —, ki so bile vse pripoznane od strani parlamenta. Rekel

je, da njegove jezikovne naredbe niso v nasprotju z državnimi temeljnimi zakoni. Ministerski predsednik je dokazoval na podlagi ustave, da vlada ima pravico izdavat naredbe; skliceval se je na cesarski patent od leta 1854 in na cesarsko ročno pismo od 8. aprila 1848, kjer se odreja popolna enakopravnost nemškega in češkega jezika v vseh strokah drž. uprave. Najnoveje naredbe neogovarjajo torej le pravičnim odnošajem, ampak tudi stanju, pripoznanem po judikaturi. Po teh naredbah je preskrbljeno, da se primernim postopanjem sodišč ublažijo težkoče, izvirajoče iz različnosti jezikov. Tudi novi civilni pravdni red bode zahteval popolno poznanje obeh jezikov od strani uradnikov. To določilo ne obseza ničesar novega, ampak le opetovano izdane norme, ki so pa prišle iz rabe tekom časov. Naredbe niso opravičene le po svoji umestnosti, ampak tudi ozirom na to, da v navskrižju med interesi prebivalstva in interesi uradnikov mora vlada pripomoči do zmage prvim. Vlada je uverjena, da ni ostavila tal zakona. V tej zavesti pričakujem popolnoma mirno sklepov te zbornice.

Govor ministerskega predsednika je spremljala večina burnim odobravanjem; sosebno pa na onem mestu, kjer je rekel govornik, da interesi prebivalstva imajo prednost pred interesi uradnikov.

Za ministerskim predsednikom je govoril posl. Kaiser, ki je rekel, da Čehi, Slovani in sploh vsi nenemški narodi stoje globoko nižje gledé svoje vrednosti. Po teh besedah je navstal tolik vrišč, da je predsednik pretrgal sejo.

Ko se je zopet otvorila seja, je dobil besedo znani nemško-nacionalni kričač Wolf. Ta je še visoko nadkrilil prejšnjega govornika glede srditosti in tudi surovosti. Provročil je najburnejših prizorov. Pridruživši se menenju posl. Kaiserja, da vsi narodi ne morejo biti jednaki glede kulture, je zakričal: „Vi torej hočete, da sta Eskimo in Culu na isti stopnji kulture, kakor Francozi? Smešni ste!“ Potem je nadaljeval: „Ne bi bilo slabo, ako bi bila vsevedna vlada tako delavna, kakor bi morala biti avstrijska vlada. Mi pojdemo v Draždane, da povemo narodu nemškemu, da smo storili svojo dolžnost, da ostanemo vedno združeni in zložni, da pokažemo, da so Nemci najzvestejši narod, vsikdar pripravljeni žrtvovati svojo in svojih sinov kri za državo. Očita se nam, da škilimo preko meje, mi pa vemo, da sedanja vlada ni posebno naklonjena avstrijski ideji, kajti poljska ideja je veliko dražja.“ Ko je govornik očital vladi, da ne misli resno z zvezo z Nemčijo, mu je predsednik vzel besedo, kar je izzvalo toli burne proteste med Nemci, da je podpredsednik zopet pretrgal sejo. Ko se je zopet otvorila razprava, je predsednik dal besedo posl. Funke-u, toda posl. Gross je predlagal, naj se seja zaključi. O tem predlogu se je glasovalo pe imenih; isti je bil odklonjen velikansko večino, 205 proti 74 glasom.

V tem hipu so ministri zapustili dvorano, Nemci pa so začeli kričati: „Doli z ministertvom! Doli z Badenijem! Ven z ministri!“

Potem je govoril posl. Funke, ki je zatr dil, da predlog, da se ministertvo postavi v obtožno stanje, še ni zadnja posledica, obsežena v nakanah Nemcev. Zgodovine da izreče uničevalne sodbo o teh jezikovnih naredbah. Za Funke-jem je govoril Mladoček Kaizl, da se preko predlogov za obtožbo ministertva preide na dnevni red. Posl. Mittermayer je stavil nujni predlog, da se iz gostiln odpravijo natakariče. Za ta predlog sta se oglasila le dva poslanca; člani ljudske stranke poljske pa so predlagali, da minister pravosodja odvzame sodiščem v Galiciji vse spise o volilnih stvareh in jih dopošije drugim sodnikom.

Pripomniti bi bilo še, da je med glasovanjem o predlogu posl. Grossa prišlo do hudega spopada med nemškimi nacionalci in antisemiti. Antisemiti so kričali: „Mi hočemo delati tu, ne pa podpirati nasilstva. To se pravi krasti denar davkoplačevalcem! 10 gl. na dan hočete vleči, a delati nočete!“ V poplačilo so nacionalci obsipali antisemite z „izdajalci nemškega naroda“.

Tako je minila večerajšnja seja; danes se nadaljuje, a Bog ve, da-li dovrše danes ta nemško-nacionalni — škandal!!

Nujna predloga radi odnošajev v Primorski prideta na dnevni red v jedni prihodnjih

sej. Od italijanske strani so se priglasili za besedo: Hortis, Lenassi, Cambon, Verzegnassi, Gambini in Bartoli. Od slovenske dosedaj Spinčić Laginja, Coronini, Gregorčič, a gotovo je, da posežejo v razpravo še drugi z naše strani.

„Mattino“ pravi, da je pričakovati razsežne, burne in velepomembne razprave. Tako sodimo tudi mi. Kralj Aleksander srbski je ostavil večeraj Cetinje. V Kotoru so ga vsprejeli vojaškimi častmi. Po odmoru 20 minut se je kralj ukrcal na parnik Stephaule.

Grško-turška vojna. Turška vojska je storila zopet — in prej nego se je bilo nadejati — velik korak naprej v Grško zemljo: prisvojili so si Farzalo in vrgli Grke vsled tega še dalje na Jug. Gotovo tudi o tej priliki ni bilo odločilne bitke, kajti umevno je, da vse one neštivilne brzovjavke o neprestanem boju pri Farzali, kjer je zmagal po šestkrat na dan Turek in po šestkrat zopet Grk, niso bile drugo, nego nekoliko nejasna poročila o praskah predstraž obeh vojsk. Vsakakor pa je velik blagor za Grško vojsko, da se je na ta način izognila odločilni bitki na planem, kjer bi utegnili ostati grška vojska strta. — Toda pri Valestinu se je brzkone vnel resnobiši boj. Hrabri grški general Smolenitz odbiva tam že tri dni naskoke turške divizije. Mnogo krvi je teklo tam, a povsem brez svrhe! Kajti sedaj, ko se je glavna grška vojska umaknila iz Farzale in se umika proti Domokosu, v gorovje, pozicije Valestina nikakor ne bode možno več vzdržavati. In res se čuje, da se je general Smolenitz s svojo brigado že umaknil proti Alayrosu — kajti storil je bil svojo dolžnost in v jako težkem položaju rešil čast grškega orožja, — in tako ostane brigada Smolenitz desno krilo glavne grške vojske, kjer utegne še mnogo koristiti.

Brzovjavna poročila o teh dogodkih se glase: Dunaj. „N. Fr. Pr.“ javlja iz Aten (6.): Turki so danes zjutraj ob 3.30 pričeli pomikati se na Farzalo. Grki so si morali misliti, da jih številno premogočni sovražnik utegne napasti od stranij in morda tudi od zadej. Zato so se v popolnem redu umaknili na Domokos, na prejšnjo črto. General Smolenitz nameruje še nadalje upirati se pri Valestinu.

Larissa. O večerajšnji bitki pri Farzali se pripovedujejo te-le podrobnosti: Včeraj zjutraj se je opazilo Turke na višavah Teke, katere so isti zasedli takoj. O poludne udaril je 4. bataljon domobranstva in prisilil Turke, da so se umaknili. Turki so ostavili svoje pozicije v popolnem redu. Pozneje pa so Turki naskočili tako silovito, da sta se borila mož zoper moža! Med bitko je padlo v Farzalo več krogelj iz topov.

Carigrad. Edben-paša javlja, da so bili Grki poraženi pri Farzali in da se umikajo proti Volu, ker se nadeja o najti podpore v grškem brodivju. —

V Epiru pa, kakor vse kaže, so se ustavile vse operacije. Brzkone se Grki tudi tam pripravljajo na obrambo.

In pa brodivje? Kaj pa je z grškim brodivjem?

To moderno, lepo, dobro urejeno brodivje je že s početka zgrešilo svojo nalogo. Namesto da se je cepilo v eskadre in delilo svoje sile ter izgubljalo dragoceni čas — in brezuspešno razsipalo drago streljivo! — z bombardovanjem krajev, ki nimajo nikakoršne strateške važnosti, to brodivje bi bilo moralo že s početka nastopiti združeno in se lotiti kakšnega važnega kraja! Koliko bi bilo to v tolažbo in — v korist! — Grški, ako bi nevspešni, obupni vojni na kopnem mogli postaviti nasproti vsaj koji vpeh mornarice! Morda tudi poveljstvo mornarice ne pojmi svoje naloge?

Različne vesti.

Odbor pol. društva „Edinost“ bode imel svojo sejo danes zvečer ob 8. uri, in ne v nedeljo, kakor je bilo določeno prvotno. Ker se je posvetovati o jako važni stvari, prosimo gg. odbornike, da se gotovo udeležijo te seje.

Coronini contra Zampare. Na izjavo knezoškofjskega tajnika v Gorici Zamparo, naperjeno zoper interpelacijo grofa Alfreda Coroninija radi boleznih knezonadškofa, odgovarja Coronini v listu „Reichswehr“ nastopno:

„Res je, da je prečastiti knezonadškof goriški, kakor rečeno v moji interpelaciji od dne 28. aprila, še le dne 1. aprila t. l. nevarno zbolel in da se nahaja v takem duševnem stanju, da daje povoda resnim skrbem; ni pa res, da je bil knezonadškof v takem stanju že pred 1. aprilom, torej pred splošno poznanim pogovorom namestnika viteza Rinaldinija z cerkvenim dostojanstvenikom na večer 31. marca; kajti, kako bi bilo sicer mogoče, da bi bil knezonadškof vsaki dan, izvzemši sredo, čital sv. mašo, da za blagor njeg. ekscelece toli skrbni tajnik in njega prijatelji ne bi smatrali za potrebno, poklicati zdravnika in da bi bili dopustili toli dolg pogovor na večer dne 31. marca? Da se je pripravljala bolezen nadškofa in da se je pojav iste povspestil, je izrečno rečeno v tretjem odstavku moje interpelacije in je navedenih cela vrsta dogodkov, ki so povzročili to. O najbližjem povodu k pojavu bolezni, o predmetu in svrhi omenjenega pogovora sem se v drugem odstavku svoje interpelacije posluževal le nedoločne oblike, ko sem navajal le vox populi. Vzlic temu se čutim prisiljenega, da nasprotno trditve spisatelja izjave o teh točkah proglasim neresničnimi dotlej, dokler se mu ne posreči dokazati resničnost istih, to pa tem bolj, ker ne soglašajo z njim izjave goriške duhovščine in drugih poučenih oseb. Ni res, da sem stavil svojo interpelacijo lahkomišljeno, na podstavi govoric in zlobnih insinacij italijanskih liberalnih listov, marveč je res, da sem isto dobro pretehtal in premislil, da poizvedeb sicer nisem dobil in mi niso došle od spisovatelja izjave, pač pa od resnih mož in zdravnikov, katerim je bilo le predobro znano zdravstveno stanje knezonadškofa. Lahkomišljeno pa se mi vidi postopanje g. deklaranta, da je opustil poklicati zdravnika one dni pred 1. aprilom in posebno dne 31. marca, in da ni preprečil dolgega pogovora, ako je bila bolezen nje ekscelece gosp. knezonadškofa taka, kakor jo slika on; lahkomišljena je tudi njegova trditev, da najbližji vzrok bolezni je bil dogodek, ki ni v nikaki zvezi z narodnimi in političnimi vprašanji, ne da bi navedel ta vzrok, kakor tudi njegova tako določna izjava, da se pogovor najmanje ni dotikal narodnih bojev onih dnij, ko vendar ni bil navzoč na pogovoru in ni misliti, da bi bil — poslušal za vratmi.

Mestni svet tržaški. Sinočni, IX. javni seji, je prisostvovalo 38 svetovalcev. Seja, niti nje dnevni red nimajo za nas posebnega zanimanja.

Župan je priobčil, da je v imenu zbora odposlal Nj. Vel. cesarju sožalno brzovjavko na smrti Nj. Vel. vojvodinje d' Alençon, sestre Nje Veličanstva cesarice. Zbor je vsprejel ta korak pohvalno na znanje.

Svetovalec Dollenz je na to izustil interpelacijo, v kateri je naglasil, da je eksekutiva v najnovejši čas prestrogo postopala s trgovci, kajti za vsako malenkost že zabeležijo kakor „prestopke“ in potem sledi globa globi. Saj še svoječasno, ko je cvetela trgovina v Trstu, ni bilo tako strogo. Prosil je župana, da bi odredil, ako možno manj strogo postopanje. Župan je obljubil, da se hoče baviti s to pritožbo.

Svetovalec Dollenz je opozarjal tudi, kako potrebno bi bilo, da mesto kupi hišo Žitkovo v ulici Stadion in jo podere, to pa iz arhitektoničnih ozirov in iz ozirov na promet.

Ves dnevni red te seje, kakor že rečeno, nima za nas posebnega zanimanja, ker se bavi le o malenkostnih notranjih gospodarskih predmetih.

Kdo agituje v cerkvi? V zadnji čas so Italijani jeli posebno napadati našo duhovščino, češ, da ista politikuje v cerkvi. Ali Italijani sodijo povsem drugače o dopustnosti agitacije v cerkvi, ako je ta agitacija — njim v prid! Tako smo prepričani, da ne žugnejo ni žal-besede o onem duhovniku-inozemcu, ki je na velikonočni ponedeljek propovedoval v župni cerkvi v Pulji, in ki je v svojem govoru opetovano povdarjal italijanstvo prebivalstva puljskega, a je ob zvršetku svojega govora vzkliknil silno emfazo: Se siete italiani, come lo siete, dovete essere anche romani cattolici! In v oči gled takim propovedim še govore Italijani, da naši duhovniki tirajo v cerkvi političsko propagando! Ako bi naši duhovniki tudi govorili svojim vernikom o narodnih svetinjah, jih verniki razumejo in čutijo sveto intuicijo svoje

zavesti, ali ako tujinec d'oltre mare, prepričan, da se nahaja „nella provincia irredenta“, brezobraznim cinizmom žali najsvetejša čustva svojih poslušalcev, ko jih moralno sili, da ogorčeni zapuščajo cerkev, v katero so došli, da bi slušali besedo božjo, a ne raznih brezmiselnih in nenarodnih trditve, tedaj se mora smatrati to ne samo kakor propaganda, ampak celo kakor izzivanje in zasramovanje narodnih čustev vernikov onega mesta, kjer je ljudi razne krvi in jezika, a najmanje Italijanov. Nočemo preiskovati, koliko služi taka propagaanda — da govorimo z „Našo Slogo“ — cerkvi in koristi državi?!

Nekršćansko maščevanje. V Lovranu je bila navada, da so o Velikonoči nabirali darove za cerkvene postrežnike. Letos pa je tamošnji župnik — ki ni pristaš Hrvatov — odpravil to nabiranje, a Italijani govore javno, da je to storil zato, ker so rečeni služabniki glasovali z hrvatsko stranko. Ako je to res, potem priča ta dogodek, kako daleč zavaja strast celo take ljudi, ki hočejo biti modri, učeni in sveti.

Dijaška kuhinja. Smatramo za sveto dolžnost, javno izreči presrečno hvalo vsem p. n. gospod, gospodičinam in gospodom za sijajni glasbeni večer, ki so ga priredili dne 24. aprila v prostorih „Slovenske čitalnice“ na korist dijaški kuhinji. V resnici moramo povedati, da smo bili globoko ginjeni, ko smo zvedeli o tolikem zanimanju za dijaško kuhinjo, in da se namerava celo prirediti koncert na korist tega podjetja, Nikoli pa bi se ne bili nadejali, da bode imela ta blaga misel toli lep vspeh.

Čisti dohodek koncerta — vzemši v poštev tudi darila, ki so se prišla povodom koncerta — znaša 411 kron. Lepa pomoč, ki nam je prišla ravno prav, ker blagajna je bila že popolnoma prazna.

Koncem leta se objavi, kakor druga leta, natančen račun, da bode vsak videl, koliko je bilo dohodkov, kako se je denar obrnil in kakov je stan premoženja. Za zdaj objavljamo samo še, kar smo po novem letu še sicer prejeli za dij. kuhinjo.

Darovali so nam:

Blg. gospa Katarina Gregorič	50	gld.	—	nč.
„ gospod F. Brückner	1	„	—	„
„ „ Kristjan Dejak	10	„	—	„
„ „ nam. tajn. Ant. Rebek	5	„	—	„
„ „ Štefan Pimožič, naduč. v Postojni	6	„	—	„
vč. gospod Fran Normali	2	„	—	„
„ „ Anton Petelin	2	„	—	„
„ „ Josip Omers	1	„	50	„
„ „ Josip Alič	1	„	—	„
„ „ Rade Marzidovšek	3	„	—	„
„ „ Anton Jaklič	5	„	—	„
Dijaki nabrali med seboj	5	„	—	„

Vsem vam milim dobrotnikom naj Bog povrne tisočkrat.

O priliki velikega plesa „Delalskega podpornega društva“ darovali so sledeča gospoda: Loveto Karol, c. k. generalmajor 10 gld., N. E. T. vitez Rinaldini 20, N. N. 5, Kindinger Dr. Eduard 5, Busich Kristof 5, Pokorny Karol vitez 5, Šnebl Jakob 1, Paternost Ivan 1, Legat Fran 1, Pogorelec Anton 2, Perharc Jakob 1, Mandić Mate 1, Jakič Anton 1, Žitko Fran 1, Rebek Anton 3, Vatovec Ivan Marija 2, Živic Matej 2, Čanek Leopold 1, društvo Veteranov 5, rodbina Truden 10, Mankoč Ivan 10, Tomažič Josip 1, Gregorin dr. Gustav 3, Pretner Rudolf 1, Maurič Anton 1, Gorup Kornelij 5, Mandić dr. Fran 3, Sotlar Jakob 2, Dolinar Ivan 1, Kalan Andrej 1, Čudvod Matej 1, Vučković Jurij 2, Društvo „Kolo“ 3, H. J. 1, Sorli Anton 1, Prelec Štefan 1, Primožič Fran 50 nvč., J. N. 50, N. N. 20, Sosič Anton 50, Kranjc Josip 50, Jos. Turk 3 gld.

Za razposlane listke.

Hribar Ivan župan Ljubljanski 5 gld., L. M. 1, Gorup Josip na Reki 10, Kalister Anton 1, Flego Peter, kanonik 2 50, Kodolitsch pl. Feliks 5, Dolinar Ivan 1, Černe Frau kanonik 1, Schuster Dr. pl. Maks 1, Defacis Karol 2 50, Flocch Dr. Leo 1 50, Vitežič Dr. Dinko 3, Dejak Karol c. k. svetnik 2 50, Trnovec Bogdan svetnik 2 50, Sotlar Jakob 2 50, Mahorčič Mir. 1 50 Žbona Andrej 2 50, Machne Josip 2 50, Klemenc Jakob 1, Economo & figlio 10, Truden rodbina 5, Klodič pl. Anton 2 50, Pertot dr. Simon 1, Cogliavina D. 1, Haggiconsta G. G. 5, Mimbelli B. 5, Lloyd uprava 5, Ralli bar.

P. 4, Počkaj Anton 2-50, Šabec Ivan 10, Kalister Fran 10, Nabergoj vit. Ivan 3, L. P. 2-50, L. R. 2-50, Gorup Ivan 5, Mankoč rodbina 5, Hmelak Fran 5, Covacevich A. 5, Scuglievich & Anicich 2.

Iz Hrenovic nam pišejo: Znano je iz poročil po časnikih, koliko škode in nesreče smo že trpeli valed pogostoma ponavljajočih se požarov. Način, kakor so zidana poslopja, omogoča v prvi vrsti take pogoste požare. Vendar pa ne bi bile škode tolike, ako bi bili imeli primernih priprav za gašenje. Nedostajalo nam je dobre gasilnice in drugega potrebnega orodja. To pomanjkanje smo živo občutili vsi, toda pomagati nismo mogli, ker je revščina velika. V tej zadregi pa nam je priskočil na pomoč v Trstu živeči tukajšnji poznani rojak, poznani rodoljub in človekoljub — gosp. Ivan Šabec, veleposestnik v Trstu. Ta vrli mož nas je odrešil od vsacega nabiranja in skladiščenja kajti, kar sam nam je podaril vso potrebno svoto in sicer iz lastnega nagiba. Mi ne moremo družega, nego, da se iz globine svojega srca zahvalimo blagemu dobrotniku, ki nam je dal sredstva na roko, da se bomo mogli vspešno braniti, ako bi nas zopet zadela nesreča po ognju. — Bog poplačaj torej g. Šabecu!

Nam pa je sedaj dolžnost, da se pripravimo in poučimo, da bomo znali prav rabiti gasilno orodje, ter da tudi nekoliko sami žrtvujemo, da si preskrbimo še gasilnega orodja, kolikor ga je potreba za toli veliko županijo.

Fran Žitko, v imenu preb. županije.

Katastrofa v Parizu. Vseh žrtev strašnega požara našli so doslej 120. Od teh jih je identifikovanih 101. Razne posamične odgorele ude in kose človeških trupel, katerih nikakor ni bilo možno agnoscirati, stavili so v posebno krsto. Izmed hudo opečenih je umrl general Munier.

Kakor je že običajno sosebno na Francoskem in Španskem, da morajo ob vsaki taki priliki — hočeš-nečeš — nastopiti kakor javno strašilo anarhisti, tako se je tudi gledé te katastrofe raznesel glas, da je požar navstal vsled atentata anarhistov na plemenite prireditelje dobrotvornostvenega bazarja. Razglasilo se je tudi, da se je med ruševinami našla steklenica, v kateri da je bila neka eksplozivna snov (!). Toda tej govorici oporekajo razsodni ljudje. Vedno bolj pa se utrjuje menenje, da je navstal ogenj od cinematografa in dokazano je, da se je baš v kijosku, kjer je bil ta aparat, to je v kijosku vojvodinje Alençon, pokazal prvi plamen.

Nj. Vel. naš cesar in pa predsednik republike Faure sta si doposlala drug drugemu presrečnih brzojavk, obžalovaje katastrofo in smrt vojvodinje Alençon. — Na pogrebu vojvodinje bo zastopal našega cesarja nadvojvoda Oton. Dan pogreba ni še določen. — Nemškega cesarja bo zastopal knez Radziwill. — Papež je dal apostolskemu nunciju nalog, da izreče vojvodi Alençonskemu sozaljje sv. Očeta.

Velika slavnost v Vatikanu. V baziliki sv. Petra v Rimu delajo se velikanske priprave za veličastne ceremonije proglašenja novih svetnikov. Ta slovesnost bo še tekom tega meseca; vršila se bo izrednim sijajem. Izvestno pride v Rim na tisoče tujcev iz vseh krajev sveta, kajti že sedaj je povpraševanje po vstopnicah neverjetno živo.

Koledar. Danes (8.): Prikazen Mihaela, arhangelja. — Jutri (9.): III. povelikonečna nedelja. Varstvo sv. Jožefa. — V ponedeljek (10.): Izidor, spoznovalec; Antonin, škof. — Prvi krajec. — Solnce izide ob 4. uri 45 min., zatoní ob 7. uri 8 min. — Toplota véčeraj: ob 7. uri zjutraj 14.0 stop., ob 2 pop. 16.5 stop. C.

Narodno-gospodarske stvari.

Kako naj se brani proti peronospori.

Dvogovor mej učiteljem in vinogradnikom.

Spisal I. S. Fojačev.

Strupena rosa ali peronospora.

Vinogradnik. Dobro jutre, gospod učitelj! —

Učitelj. Bog daj, Matija! No, kako je z Vami? Kaj pravi letos vaše vince.

Vinogradnik. Eh! gospod učitelj, slabo je, slabo. Človek dela vse leto, muči se od jutra do večera, komaj pričakuje trgatve, a glej, nima kaj brati! Da, da, Bog nas kaznuje — kaj bi nas ne, ko je dandaes ves svet narobe. Vse ljudstvo

je pokvarjeno, hudobno, preklinja vedno, radi česar nam Bog pošilja šibe božje. Da, čujete gospod učitelj? Letos je evelo prav lepo, krasen zarod je bil; upal sem, da si letos malo opomorem, da poplačam dolgove, ali glej: tjekaj meseca julija, avgusta poslal nam je Bog šibo božjo; perje na naših trtah jelo je postajati belkasto na spodnji strani in polagoma je zgubilo zeleno barvo in je odpadalo. A tudi na vejicah samih opazil sem tako plesnobo in pozneje celo na samih jagodah. Nekateri pravijo, da je to strupena rosa ali peronospora, ali jaz mislim: da je to le šiba božja, proti kateri nimamo pomoči.

Učitelj. Da, da, dragi Matija — strupena rosa je bila, ali kakor jo mi imenujemo navadnim izrazom: „peronospora“.

Vinogradnik. Torej peronospora se imenuje ta žival, ki nam je uničila minolo leto ves pridelek, vse naše nade. Gospod učitelj! Jaz sem le malo učil pisanju in čitanju, radi česar vas prosim, da mi razložite natanjko, kakšna je prav za prav ta žival, od kje prihaja in kako da škodi trti in, kar je najglavneje: kako se je lahko ubranimo? Prav za prav sem prišel danes k vam le radi tega, da mi vse to razjasnite.

Učitelj. To pa hočem prav rad. Od jedne strani vas pomilujem in se žalostjo sem gledal, kako vam je ta vrazja bolezen uničila ves pridelek; od druge strani pa bi me moralo skoro veseliti, da se vam godi tako. Da, da, šiba božja je to, kajti tudi ta nam je poslana od Boga, ali človek si je večkrat sam kriv, da ga tepe šiba božja — ker noče slušati onih, ki mu žele dobro. Veseli me, da pripoznavate svojo krivdo in trdovratnost in da ste se zatekli k meni, čeprav ne pravočasno. Vi kmetje hočete vse sami znati in nočete slušati ljudi, ki so nekaj više učili, nego vi in ki so vneti za vaše blagostanje; smejete se jim, ako vas hočejo poučiti, dokler ne pride čas spoznanja. No — ko vam pride voda do ust, tu pričenjate še le kričati in klicati druge v pomoč. Evo vas, malo plesnobe na trtnem peresu spravi vas v zadrego in ne znate si pomoči. Tu se vidi vaša modrost. Poučiti vas hočem, ker želim vaše dobro in sem vnet za napredek slovenskega kmeta in ker mi je tudi naloga poučevati nezavedne.

Strupena rosa torej ali peronospora je plesnivost ali glivica, mala rastlinica, imenujte mi jo kakor hočete. Prikazuje se najprvo na spodnjem delu peresa med rebercami, potem pa tudi na zgornjih delih mladik in celo na grozdu samem. Najbeže in najprvo opaza se na spodnjem delu peresa temno belkasta plesnjav, kakor da bi kedo potresel belo moko. Ta plesnjav ni nič družega nego male vejice, ki so porastle iz samega peresa. Povedati vam moram tudi, da se je pokazala letos peronospora tudi na jagodah samih in sicer že med cvetenjem, kar se ni moglo videti s prostim očesom, temuč le s povečalnimi steklom: male jagodice so postale rudečkaste in so odpadle. Omenjam vam to radi tega, da vam pozneje lahko dokazem, da se moramo braniti proti peronospori „preventivno“, to je, predno opazimo le najmanjši znak o peronospori.

Vinogradnik. In smemo-li upati, da uničimo v kratkem tega škodljivca in da ga spodimo tjekaj, od koder je prišel.

Učitelj. Ta up le na stran, dragi Matija; zadovoljni smemo biti in le Boga moramo hvaliti, da se je našlo tako sredstvo, katerim se lahko obranimo te bolezni.

Vinogradnik. No, in kaj je samo pri nas ta peronospora?

Učitelj. O, ne; razširjena je že po vsem svetu, samo ljudje se je znajo bolje braniti, nego vi in niso tako trdovratni kakor je naš kmet.

Vinogradnik. In na kak način škodi prav za prav peronospora grozdu.

Učitelj. Evo vam, le v par besedah hočem vam razjasniti vse. Ako je peronospora napadla trto, odpada ji perje manj ali več, včasih popolnoma; mladike venejo in s tem tudi mladi grozdíči; nadalje grozdje ne dozoreva popolnoma, da, jagode pričenjajo odpadati, večkrat odpade celo ves grozd. Največo škodo pa trpé trte same, kajti mladike ne izrašajo popolnoma. Trte, ki boleha jo več let zaporedoma na peronospori, se ne morejo razvijati in mró vsled tega.

Vinogradnik. Zakaj se ne more razvijati trta, ako jo napada peronospora.

Učitelj. Kakor bi vam moralo biti znano, dobivajo vse rastline hrano, da se zamorejo razvijati in rasti, ne samo iz korenin, temveč tudi iz perja samega, to je: perje srka en del hrane tudi iz zraka; ali ne samo to, v perju se delajo razne tvarine, ki so neobhodno potrebne, tako n. pr. sladkor, ki prehaja potem v grozd; in dajejo sadu samemu sladkorja in drugih sestavin. Ako odpade trsu perje, primanjkovala mu boče tedaj hrana, ki mu jo je dajalo isto, grozd ostane kisel, kajti ne boče dobival sladkorja. Mladike torej, ki bi morale roditi prihodnje leto, ostanejo slabe, šibke, ne dozoriyo popolnoma, radi česar posebó lahko v zimi in tudi ne roče skoro ničesar. Trs sam, rastlina sama zaostane tudi v rasti, kajti ni sama ni dobivala dovolj hrane. Ravno zadnja leta so nam dokazala, da so pozeble v nekaterih krajih one trte, ki so močno boleha le na peronospori, a druge pa, ki so le malo boleha, niso rodile skoro nič. Škoda torej, ki nam jo provzročá peronospora, je tako velika, da ne smete dvomiti niti za trenotek o upotrebljivosti in uspehu onih sredstev, katere nam nasvetuje znanost in ki so, praktično izkušena, dala najboljših uspehov.

Vinogradnik. Zakaj je letošnje vino, pridelano od bolanih trt, mnogo slabeje, gozne kisle in lahko spremenljivo in se ne drži tako dolgo, kakor ono drugih let.

Učitelj. To je povsem lahka in razumljiva stvar. Sladkor, kakor sem vam že omenjal, ki je v jagodah, proizvaja se v perju samem. Ta sladkor se dela torej v perju, prihaja kakor taki v jagode in prehaja iz teh v mošt; moštni sladkor se spremeni med vrenjem v špirit in ogljenčevo kislino; zadnja izpuhti. Ako torej odpade perje vsled bolehanja na peronospori, ne daje ni jagodicam sladkorja, grozd ostane zelen in mi dobimo iz njega le kislega mošta, ki ima malo sladkorja v sebi. (Pride še.)

Najnovejše vesti.

Dunaj 7. (Zbornica poslancev.) Pravosodni minister je izjavil na razne interpelacije, da novi civilni pravdni red stopi v veljavo koncem leta 1898. Potem se je nadaljevala razprava o zatožbi ministrov. Pravosodni minister je povdarjal, da večrajšnje izjave ministerskega predsednika niso mogli ovreči govorniki, ki so sledili. Javno je vsakemu juristu in nejuristu, da ni možno predbacivati nikake krivde in nikakega slabega namena nobeni vladi, ako je nastopila isto pot, katero se hodile prejšnje vlade in katero je potrdil soglasni sklep parlamenta. Iz tega sledi, da oni, ki predlagajo obtožbo, niti ne mislijo resno na to. (Strašen hrup na leviči. Klic: preklicati!) Ker se vihar ni hotel potolažiti, je predsednik pretrgal sejo.

Carigrad 6. Edhem-paša poroča o popolni zmagi pri Farsali. Grki so se umaknili po noči. Zjutraj pa so Turki napali Farsalo in zasedli mesto. Divizija kavalarije je proganjala sovražnika v smeri proti Demokosu. Grki so ostavili velike zaloge municije in živil. Turki se pripravljajo, da se pomaknejo preko Demokosa v Lamia.

Pariz 7. Vojvoda Aumale, bivajoči v Siciliji, je umrl v isti hip, ko je izvedel o smrti vojvodinje Alençon.

Zobobol olajšujejo
zobne kapljice lekarja Piccolija v Ljubljani
(Dunajska cesta)
katere so bile odlikovane z Najvišjim priznanjem Nj. c. in k
Vis. preljane gospe prestolonaslednice-udove nadvojvodinje
Štefanije
Steklenica velja 20 kr.

Trgovinske brzojavke in vrti.
Budimpešta. Pšenica za jeson 6.98 6.97 Pšenica za maj-juni 1897 7.48 do 7.49 Oves za jeson 5.31—5.33. — Rž za spomlad — —. Koruza za maj-juni 1897 3.38-3.37 Pšenica nova od 74 kil. f. 7.85 7.90 od 79 kilo. 7.90 7.95 od 80 kil. f. 8. — 8.05. od 81. kil. f. 8.05 8.10 od 89 kil. for. — —. Jajmen 5. — 8. — prosa 5.80—6.25.
Pšenica: Pšenice in promet dobro povpraševanje. Prodalo se je 12.000 met. st., cene nespremenjene, trg miren. Vreme: lepo.
Praga. Nera niraní sladkor for. 11.65 do — —. Nevi po f. 11.80 zopet mirno.
Praga. Centrifugal novi, postavljene v Trst s carino vred odpošiljatelj orocej f. 30.50 31.25 Concarae 32.75—33. — Četvora 33.50—33.75 V klavasodje 38. —
Ravno. Kava Santos good average za maj 48.50 za september 49.50 stalno.
Hamburg. Santos z od average za maj 39.75. za september 41.25, za december 42. — za marc 42.50. stalno.

Dunajška borza 7. maja 1897.	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	101.90	101.80
„ v srebru	101.75	101.85
Avstrijska renta v zlatu	122.55	122.55
„ v kronah	101.40	101.40
Kreditne akcije	360.75	361.50
London 10 let.	119.55	119.55
Napoleoni	9.52 1/2	9.52 1/2
20 mark	11.72	11.72
100 italj. fr.	45.20	45.17 1/2